Suuri aatteenetsintä

Mitä kriisissä rypeneelle Sdp:lle oikein pitäisi tehdä? Demarien ajattelijat ja toisinajattelijat kertovat.

Anu Silfverberg
HELSINGIN SANOMAT

► "Loistavaa." On tiistai kello viisi vantaalaisen kauppakeskus Myyrmannin edessä. Ja käsillä on Sdp:n puheenjohtajaehdokkaiden kiertueen loppuhuipentuma. Hernekeitto virtaa, kuvaajat kuvaavat, ja puheenjohtajaehdokkaat puhuvat. "Ihminen on tärkein", **Jouko Skinnari** toteaa.

"Jos ei sinua, kenet pitäisi valita puheenjohtajaksi?" kysyy hymyilevä juontaja, ja hymyilevä Skinnari vastaa: "Tästä joukosta se tullaan valitsemaan."

"Niin. "Loistavaa", juontaja kiittää.

Kansalaiset syövät keittoa ja pälyilevät. He oppivat, että pukuun sonnustautuneen **Johannes Koskisen** lempivaate on "verkkarit" ja että jos näistä pitäisi valita, **Tarja Filatov** olisi **Miapetra Kumpula-Natri**, koska "hänen mahassaan on vauva ja se oli elämän ihaninta aikaa". Ja ovat täällä tietysti myös **Ilkka Kantola**, **Kimmo Kiljunen**, **Erkki Tuomioja** ja **Pia Viitanen**. He ovat kiertäneet maata huhtikuun puolivälistä lähtien. Ennakkosuosikiksi noussut **Jutta Urpilainen** esittelee mottonsa. Se on: "Ihminen ennen kaikkea."

Jountaja naurahtaa. "Loistavaa."

Vakavasti puhuen: 90 000 äänestäjää viime eduskuntavaaleissa hukannut Sdp on kriisissä, ja puheenjohtajalta odotetaan paljon. Siksi olemme nyt selvittämässä, mitä Sdp:lle oikein pitäisi tehdä.

Lauri Holappa

Kolme tuntia myöhemmin Lauri Holappa, 26, pyörittelee päätään koulun auditoriossa. Paneeli on päättynyt. Loistavaa? Ei.

"Kiertueen piti huipentua laajempaan periaatteelliseen keskusteluun. Se konkretisoitui sitten puolen tunnin väittelyyn valtionosuusjärjestelmän kerroinrakenteesta, ja Viitasen patteettiseen katsaukseen tulevaisuuden Suomesta. Pelkkiä sloganeita peräjälkeen."

Holappa on hiljattain kirjoittanut vasemmiston tilasta artikkelin kirjaan *Puolueiden kriisi*. Lisäksi hän on Sdp:n ulko- ja turvallisuuspoliittisen työryhmän jäsen, puolueosastonsa puheenjohtaja ja Globaalisosiaalidemokraatit-verkoston vetäjä. Aktiividemari siis. Mutta aina ei ole helppoa? "No ei, viimeksi esimerkiksi kun luin *Suomen Kuvalehteä*."

Niin, lehdessä **Paavo Lipponen** haukkui *Puolueiden kriisi* -kirjan melko lailla pystyyn. Ja seuraavalla sivulla ministerin entiset erityisavustajat vaativat pienimmille ja suurimmille ansiotuloille veronalennuksia ja totesivat, että pääomatuloveroa ei voida korottaa.

"Seuraavana päivänä *Hesarissa* kokoomuslainen valtiovarainministeri vihjailee, että pääomatuloverotusta voisi korottaa! Kun näitä yhdistelee, niin uskossaan joskus epäilee."

Mutta sitten Holappa sanoo painokkaasti: "Sdp on silti ainoa varsinainen vaihtoehto niille, jotka uskovat sosiaalidemokraattiseen ideologiaan."

Puolue on kuitenkin kriisissä. Miten siitä selvitään?

Holapan mukaan ei ainakaan keskittymällä pelkkään vaalikamppailuun, ikään kuin puolueen tarkoitus olisi puolueen jatkuminen: "Pitkäkestoisempia vaikutuksia on ideologialla ja ideoilla."

Holappa haluaa lisää osallistuvaa jäsendemokratiaa ja ajattelua globaalisti, ei vain kansallisvaltion kannalta. Ideologinen työ on Holapan mukaan lipsunut medianhallintaan tarkoitetuiksi pr-prujuiksi. "Analyyttinen ohjelmatyö on puuttunut. Puoluetoimistolla on noin kaksi ja puoli ihmistä, jotka tekevät sisällöllistä työtä."

Suunnataan siis Siltasaareen.

Juha Eskelinen johdattaa huoneeseensa. "Tiedätkö, kuka minä olen?" hän kysyy ystävällisesti. Kyllä vain: Sdp:n ohjelmajohtaja. Häntä voisi kutsua vaikka Sdp:n aivoiksi, tai ainakin aivolohkoksi.

"Koulutuspolitiikka, ympäristö", Eskelinen, 48, listaa puolue-kokouksen tärkeimpiä teemoja.

"Ja subjektiivinen onnellisuuden kokeminen. Meillä on tämä, mitä kutsumme onnellisuusasiakirjaksi. Se on uniikki teos, jota kukaan muu ei ole tehnyt. Olennaista on se, miten ihmiset itse kokevat onnellisuuden."

Anteeksi, mutta se kuulostaa kyllä vähän . . . epämääräiseltä.

Juha Eskelinen

"No, sähän oletkin haastattelemassa puolueen älykköä", Eskelinen nauraa.

Jos vielä jotain ihan konkreettista . . .

"Halutaan esimerkiksi osittainen hoitovapaa ikääntyville työntekijöille, jotta he voivat tulevaisuudessa hoitaa vanhempiensa sukupolvea", Eskelinen esittelee. "Tosin kokoomus käytti sitä omassa poliittisessa ohjelmassaan, mutta hallitus ei ole palannut asiaan."

Hän toistaa yhä uudestaan, että Sdp tarvitsee avointa puhetta eikä hymistelyä.

Sdp:n viesti on kyllä monelle vähän hahmoton. Taskusta löytyy haastattelua varten satunnaisotannalla kerätty lista äänestäjien kysymyksiä. Kuten: Sdp:n aate on jäänyt täysin epäselväksi – mikä se oikein on? Eskelinen nojaa taaksepäin.

"Onko tämä kysyjä käynyt neuvolat, päiväkodit, koulut, ilmaiset yliopistot tai hoidattanut hampaitaan? Niitä ei olisi ilman sosiaalidemokratiaa."

Pitääkö äänestäjän siis muistella kouluvuosiaan, jotta tietäisi, miksi äänestää Sdp:tä?

"Kyllähän historiantuntemus pitäisi olla jollain tasolla", Eskelinen näpäyttää. "Mutta kyllähän tämä on Sdp:lle ongelma. Meidän pitäisi voida kommunikoida ihmisille paremmin."

Ulla-Maija Rajakangas

Ja laajemmille joukoille. Eskelinen haluaisi kääntää huomiota enemmän toimihenkilöihin, keskiluokkaan. "Euroopassa on puhuttu paljon keskustavasemmistosta. Olen pahoillani, ettei sitä keskustelua olla täällä juuri käyty."

Eskelisen mielestä Sdp:tä pitäisi tarjota sosiaaliliberaaleille, jotka eivät koe kuuluvansa kokoomukseen mutta eivät ole vasemmaisinta laitaa. "Ei tuolla vasemmalla juuri mitään näy. No, toki siellä on tätä aktiivista globalisaatiokriittistä porukkaa."

Sdp:ssä tätä porukkaa kai edustavat Demarinuoret.

"No ne pyörivät siellä joo."

Pyörivät? "He käyvät tässä aina kertomassa mielipiteitä minulle."

Mistä? "Valuuttasäätelystä ja hedge fundeista viimeksi", Eskelinen sanoo ja siirtelee papereita pöydällä.

Millaisessa hengessä? "Rakentavassa tietysti. Joskus kyllä tuntuu, että nuorella polvella on aika totaalisia maailmanselityksiä."

Eskelisen kaipaamia poliittiseen keskustaan sijoittuvia liberaalisosialisteja löytyy kyllä, esimerkiksi helsinkiläisestä Tölö unga socialister -yhdistyksestä. Nämä demarit ovat ydinvoiman ja Naton ystäviä, ja toimihenkilön asialla. Puheenjohtaja on **Ulla-Maija Rajakangas**, Finanssialan keskusliiton johtaja. Ehkä hänellä on näkemys siitä, miten Sdp pelastuu?

"Kateuden ja tasapäistämisen ilmapiiri on noussut, siitä on päästävä", Rajakangas, 45, aloittaa.

"Kyllä Sdp:n aatteeseen istuu ajatus menestymisestä. Minä olen kotoisin köyhistä oloista, mutta juuri demarien harjoittaman koulutuksen merkitystä korostavan politiikan ansiosta olen päässyt etenemään yhteiskunnassa."

Mutta: "Kyllä oikeudenmukaisuuden raja verotuksessa menee 50 prosentin kohdalla. Nyt tarvitaan keskustelua palkansaajista kokonaisuutena eikä vain sitä että miten voidaan enemmän jakaa ilmaiseksi jotain liikennettä tai päivähoitoa. Maksajan näkökulmaa näkyviin!"

Ja: "Aktiivista eurooppapolitiikkaa."

Ja vielä: "Meillä on puolueessa hyvin hierarkkinen hallitsemisen malli, sen on muututtava." Puhelun päätteeksi Rajakangas vaatii vielä lisää läpinäkyvyyttä. Loistavaa – siitä nimittäin saamme hyvän syyn palata Vantaan Myyrmäkeen.

Ostoskeskuksen pubin pöydässä istuu henkilö, joka on miettinyt Sdp:n läpinäkyvyyttä ahkerasti: filosofi **Thomas Wallgren**. Wallgrenin, 50, käsitys menestymisestä taitaa olla erilainen kuin töölöläisillä.

"Itsekkyys ei ole ihmisen luontoon sidottu juttu, ihmisen arvostukset on yllättävän muuttuvia", hän puhuu. "Tulevaisuudessa vielä oudoksutaan, että miten ne arvostivat sitä kuluttamista niin kauheasti – että ihme tyyppejä."

Tarvinneeko sanoa, että nyt hypättiin Sdp:n vasemmalle laidalle?

Taskussa on henkilökohtainen kysymys Wallgrenille. Eräs äänestäjä nimittäin pyysi tiedustelemaan, onko hän oikeasti demari, vai onko tämä jokin tempaus.

"Mä olen ihan hirveän tosissani", demari sanoo ja hymyilee.

Sitten Wallgren listaa toimiansa: hän on Finlands Svenska Socialdemokrater -yhdistyksen varapuheenjohtaja, hän on tehnyt rivijäsenenä aloitteita puolue-kokoukseen, ollut eduskuntaavaaliehdokkaana, käynyt ideariihissä puhumassa ekologia- ja demokratiakysymyksistä. Uskotaan!

Thomas Wallgren

Onko toiminnalla jotain seurauksia?

Wallgren naurahtaa. "Väitän, että mä olen vaikuttanut siihen, että puolueessa on tapahtunut demokratiaheräämistä. Kyllä, otan osan siitä glooriasta."

Eikä kriisissä niin pahaa ettei hyvääkin: "Demokratisoituminen on nimenomaan vaalin jälkeisen kriisin seurausta. Silloin kun puolueet muuttuvat vaalikoneiksi, politiikka lipuu aina oikealle."

Äänestäjä epäili filosofin demariutta, koska Wallgren on vaikuttanut enemmän vihreiden tai vasemmistoliiton micheltä.

"Noo, kyllä nekin kelpaa, mutta Sdp on kuitenkin paras", Wallgren sanoo jotenkin huvittuneena.

Paras, miksi? Hän vakavoituu.

"Vihreillä on romanttinen käsitys markkinataloudesta. Vasemmiston aate on liian epäselvä, ja lisäksi suhde väkivaltaan on epäselvä. Ja porvarin vastustaminen tuntuu vieraalta."

Mutta lopulta Wallgrenin syvin sanoma on tämä: liittykää nyt johonkin puolueeseen! "Ei siksi että on kivaa olla puolueessa, se on raskasta ja vastenmielistäkin, vaan siksi että muuten on vielä raskaampaa ja inhottavampaa."

Raskaasta ja inhottavasta puheen ollen, kuinka Sdp pelastuu?

"Ei minua kiinnosta puolueen pelastaminen, vaan maailman."

Mutta jos nyt kuitenkin?

"Avautumalla jäsendemokratialle", Wallgren vastaa ykskantaan.

Hänen pääteesinsä on jäsenäänestys. "Jos halutaan luoda uusi syy ihmisille tulla mukaan, se on jäsenten radikaali aloiteoikeus ja päätösten tekeminen jäsenäänestyksellä. Puolueilla on kilpailuasetelma: se joka menee tähän ensin, on vähän kiinnostavampi kuin muut."

Ja Sdp:n se on oltava, hän uskoo.

"Demariliikkeen perinne on **Jeesuksen** ja **Gandhin** perinteestä. Vain alhaalta päin rakentuen voi syntyä kestävää oikeudenmukaisuutta."

Eduskunnassa istuu Jeesuksen ja Gandhin perinteen jatkaja.

"Niin, ohjelmatyö on ollut aika ylhäältä ohjattua, ja tärkeintä on nyt, miten saada se muutettua toisin päin", sanoo varapuhemiehen erityisavustaja **Vesa Mauriala**. Hän on Sdp:n poliittisen osaston entinen päällikkö. Aivolohkoa hänkin siis.

Maurialan, 38, mukaan Sdp karistaa nyt pitkästä valtionhoitajuudesta kehittyneitä haitallisia toimintamalleja pois.

Hän ojentaa paperin, jossa on "Maurialan teesejä": *Kannanmuodostuksessa voidaan käyttää hyväksi myös jäsenäänestyksiä. / Jokaisella kiinnostuneella on mahdollisuus osallistua puolueekokouksen välillä tapahtuvaan ohjelmatyöhön. / Paikalliisosastot saavat jatkuvan aloiteoikeuden, puoluehallituksen on vastattava aloitteisiin 3 kk kuluessa.*

Vesa Mauriala

Ja käytännössä: "Jos Kemijärvellä lakkautetaan tehdas, alueen yhdistyksillä on oikeus edellyttää puoluehallitukselta, että nyt ruvetaan vaatimaan valtion omistajapolitiikan muuttamista. Tämä voi johtaa eduskunnassa lakialoitteeseen."

Mauriala haluaisi lisää mielipiteiden sietämistä, ja ajatusten heittelyä ilman sordiinoa. Niin, kriitikoiden näkökulmasta Sdp on omahyväinen ja sisäänlämpiävä äiläpuolue. Mauriala nyökkäilee kuin ihminen, jolla on salaista tietoa hallussaan.

"Kuudes kuudetta", hän sanoo.

Että silloin? Mauriala nyökkää.

"Kuudes kuudetta."

► KOTIMAA A 5
Mikä on uusi Sdp?